

УДК 343.9
DOI 10.36919/ELJ.1.2023.111

М. М. Фрідман-Козаченко,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики,
Академія адвокатури України
ORCID ID 0000-0003-1154-8170;

Л. В. Омельчук,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права та процесу,
Державний податковий університет
ORCID ID 0009-0002-4413-0272

КРИПТОВАЛЮТА ЯК ЗАСІБ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Стаття присвячена питанням визначення та аналізу віртуальної валюти щодо легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. На актуальність обраної теми впливають як швидкий розвиток технологій, так і складність у протидії та запобіганні злочинності в цій сфері, що обумовлюється технічними особливостями цих процесів, а це зі свого боку сприяє збільшенню правопорушень з використанням криптовалют, зокрема злочинів щодо легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.

Проаналізовано чинні законодавчо-нормативні акти. Спостерігається зростання кількості угод, що укладаються з віртуальними валютами, проте й досі єдиного підходу до правового регулювання віртуальних активів у державі немає. Висока капіталізація ринку криптовалют збільшує кількість їх користувачів та розширює сферу застосування цих валют у розрахунках на міжнародному рівні.

Зазначено тенденції щодо популяризації використання віртуальних валют у протиправних фінансових схемах, направлених на легалізацію доходів, одержаних злочинним шляхом, здебільшого, які отримані в готівковій формі.

Ключові слова: віртуальна валюта, криптовалюта, відмивання коштів, легалізація доходів.

Постановка проблеми та її актуальність. У зв'язку із стрімким розвитком цифрових технологій і цифрової економіки сьогодення змінює і конфігурації грошей як платіжних засобів. Інформаційні технології та загалом спрощення доступності до ринків зміцнили зацікавленість і популярність електронних валют, що спроможні досить швидко зреагувати на трансформації віртуального ринку платежів. На сьогодні у системі міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин цифрова валюта є достатньо комфортною формою електронних розрахунків і перспективною конфігурацією інвестування. Водночас не можна оминути того факту, що криптовалюта є «іспитом» для класичних монетарних систем національних економік, позаяк децентралізований характер обігу грошових коштів не може впливати на трансакції. За останні декілька років криптовалюта стала все більш популярним інструментом для злочинців, які хочуть перевести свої злочинні доходи в легальний режим. Хоча криптовалюта в деяких випадках може бути корисною для легальних операцій, вона також може бути використана для відмивання грошей і фінансування діяльності терористичних груп.

Останнім часом спостерігається тенденція щодо популяризації використання віртуальних валют у протиправних фінансових схемах, направлених на легалізацію доходів, одержаних злочинним шляхом, здебільшого, які отримані безпосередньо в готівковій формі. Так особливо поширеним є факт використання криптовалют організованими злочинними угрупованнями як інструменту протиправної діяльності пов'язаної із шахрайськими діями, зокрема у сфері ІТ-технологій. Основними факторами, які впливають на зростання вказаної тенденції, є відсутність правового статусу віртуальних валют в Україні, відсутність як зовнішнього, так і внутрішнього адміністрування, а також центрів, які контролюють (повна децентралізація, що унеможливує зупинення операцій, накладення арештів) анонімність розрахунків тощо. Саме вказані фактори, а також одночасне міжнародне поширення й адаптування фінансового законодавства окремих країн до врегулювання відносин, пов'язаних із віртуаль-

ними валютами, й робить цю категорію фінансових послуг досить привабливою і для протиправних дій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження віртуальних валют, що пов'язані із легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом, опрацьовували науковці, зокрема В. В. Богомазова, О. М. Думчиков, О. М. Карапетян, О. В. Кузьменко, А. А. Мітрофанов, В. В. Рисін, К. О. Черевко та інші.

Мета статті полягає у визначенні криптовалюти як одного із способів легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, а також дослідженні правового статусу віртуальних активів в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спостерігається тенденція щодо популяризації використання віртуальних валют у протиправних фінансових схемах, направлених на легалізацію доходів, одержаних злочинним шляхом, здебільшого, які отримані в готівковій формі. Поява криптовалютних платіжних систем істотно змінює процес протидії злочинності. Як наслідок, трансформуються форми корупції, з'являються нові види неправомірної вигоди, оновлюються методи легалізації злочинних доходів. Водночас, як будь-який соціальний процес, загальне поширення криптовалюти та технології Blockchain має і певні «злочинні» наслідки. З одного боку, криптовалюти стали новим інструментом злочинців. З іншого — наявність у відкритому доступі всієї бази цих транзакцій у системі криптовалюти дає правоохоронним органам принципово нові інструменти, засоби та методи боротьби зі злочинністю у цій сфері. Корупція як негативне суспільне явище, яке проявляється у злочинному використанні службовими особами, громадськими і політичними діячами їх прав і посадових можливостей з метою особистого збагачення, також еволюціонує та знаходить нові можливості. До легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, належать будь-які дії, пов'язані із вчиненням фінансової операції чи правочину з доходами, одержаними злочинним шляхом, а також вчиненням дій, спрямованих на приховання чи маскуванню незаконного походження таких доходів, чи володіння ними, прав на такі доходи, джерел їх походження, місцезнаходження, переміщення, зміну їх форми (перетворення), а також набуттям, володінням або використанням доходів, одержаних злочинним шляхом [1]. Криптовалюта — це рівноправна, децентралізована, цифрова валюта, виконання якої залежить від принципів криптографії для перевірки операцій і формування самої валюти. Вона фактично є готівкою у мережі «Інтернет», яка дозволяє будь-кому володіти валютою і використовувати її. Такі операції є безповоротними та не можуть бути заблоковані, а також їх надто важко відстежити [2]. У світі існує майже 1 500 криптовалют [3]. Така валюта виступає цифровим аналогом вартості, це електронні гроші із захистом від підробки, а дані, що в ній зашифровані, неможливо дублювати і регулювати з боку. Криптовалюти не мають центрального органу управління. Усі операції перевіряються мережею учасників, тобто іншими користувачами. Кожна операція комплектується з іншими для формування блоку, з яких складається безперервний ланцюг. Кожен блок має криптографічне посилання на попередника, що робить неможливим зміну інформації в одному блоці без необхідності внесення змін в усі наступні. Тому підробити або скасувати запис неможливо або досить витратно.

Легалізація доходів, одержаних злочинним шляхом, є серйозною загрозою для законності й економічної стабільності. Крім того, це призводить до порушення принципу справедливості і негативно впливає на довіру суспільства до фінансових інституцій. Однак криптовалюта стає все більш привабливою для тих, хто намагається легалізувати свої незаконно набуті кошти, оскільки вона дозволяє захистити конфіденційність і залишити мінімальний слід.

Звичайно, готівка залишається «фаворитним» інструментом у корупційних схемах; зокрема, найпоширенішим способом відмивання корупційних доходів є зарахування коштів у готівковій формі на рахунки підконтрольних фізичних осіб, які перебувають на керівних посадах державних підприємств, установ, організацій, або пов'язаних із ними фізичних чи юридичних осіб із подальшим придбанням активів, послуг, або інвестуванням у діяльність юридичних осіб, що перебувають під їх контролем, або із зарахуванням готівки на депозитні рахунки та подальшого вищезазначеного інвестування [4, с. 19]. Але не можна оминати того факту, що за даними аналітичної блокчейн компанії The Chainalysis, в Україні найбільше застосувань віртуальних активів населенням у світі [5].

Для України криптовалюта є інноваційним продуктом на ринку платежів і вона не внесена до національного Реєстру платіжних систем. Разом з центральними банками країн ЄС Національний банк України виконує інформаційно-роз'яснювальну функцію щодо ймовірних ризиків і потенційних загроз її використання. Згідно із Конституцією України (стаття 99), Цивільним процесуальним кодексом України (стаття 192), Законом України «Про

платіжні системи та переказ коштів в Україні» (стаття 3) та Законом України «Про валюту та валютні операції» № 2473-V-III інституційно закріплено, що лише гривня як грошова одиниця України є єдиним законним платіжним засобом і приймається усіма фізичними та юридичними особами без будь-яких обмежень на всій території країни для проведення переказів і розрахунків. Водночас Національний банк України має монопольне право на здійснення емісії національної валюти України й організацію готівкового грошового обігу (стаття 7 Закону України «Про Національний банк України»). Випуск та обіг на території України інших грошових одиниць і використання грошових сурогатів як засобу платежу забороняються (частина друга статті 32 Закону України «Про Національний банк України»). Національний банк України розглядає віртуальну валюту як грошовий сурогат, який не має забезпечення реальною вартістю і не може використовуватися фізичними та юридичними особами на території України як засіб платежу, оскільки це суперечить нормам українського законодавства [6, с. 19].

Проаналізувавши чинні законодавчо-нормативні акти, здійснення і проведення розрахунків у віртуальних валютах можна вважати такими, що нерегульовані, та розрахунки мають належати до сфери тіньової економіки, а також протиправних дій, отже, сфери гіпотетичного відмивання коштів, тобто отриманих злочинним шляхом. Однак розвиток платіжних технологій та інформаційних систем ніяк не дозволить ізолювати країну від світових ринків.

Наразі правоохоронні органи не мають встановленого порядку, який би передбачав алгоритм фіксації операцій із криптовалютою, так само як і способів вилучення віртуальних активів. Водночас легалізація ринку віртуальних активів вимагає термінового усунення цієї прогалини. Останні роки окрема увага підрозділів фінансової розвідки та правоохоронних органів була приділена дослідженню саме комплексних схем відмивання коштів з використанням у них криптовалют. Основною функцією фінансової розвідки є виявлення фактів відмивання коштів і передача виявленої інформації правоохоронним органам для подальшого розслідування. Функціями фінансової розвідки наділена Державна служба фінансового моніторингу, яка здійснює діяльність відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 29 липня 2015 року № 537 «Про затвердження Положення про Державну службу фінансового моніторингу України», підпорядкована Міністерству фінансів України, яка реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Водночас фінансова розвідка позбавлена права проведення слідчих дій. У випадку виявлення фактів відмивання коштів вона у межах своєї компетенції може винести рішення про замороження активів до з'ясування всіх обставин справи й отримання пояснень від особи, щодо якої прийнято таке рішення [7]. Також ще 2019 року пресслужба Національного антикорупційного бюро України зазначала, що понад 250 детективів та аналітиків НАБУ розпочали вивчати інструменти «сучасної» корупції — криптовалютні технології. Бюро знає, що значну частину вкрадених коштів топкорупціонери намагаються акумулювати, використовувати та приховати у криптовалюті. Очікується, що під час навчання працівники НАБУ підвищать знання та навички із відслідковування і документування незаконних криптоактивів, використання світових і найбільш популярних криптоінструментів, налагодять належну кооперацію та взаємодію з ключовими українськими і світовими криптобіржами та криптообмінниками, а також оперативний обмін інформацією з міжнародними правоохоронними організаціями.

Швидкість операцій за допомогою криптовалют є надзвичайно великою, ідентифікація учасників майже неможливою, особливо в умовах нерегульованості вказаного ринку фінансових послуг, що становить один з найбільших ризиків [8]. Тобто кошти можуть бути вилучені або конвертовані набагато швидше, ніж через більш традиційні канали. Наслідком такої швидкості транзакції є ускладнення її моніторингу та додаткові труднощі для заморожування коштів. Один з найвідоміших прикладів — злочинна організація Silk Road, яка пропонувала незаконні товари та послуги в обмін на біткоїни. Це показує, як криптовалюта може використовуватися як інструмент легалізації незаконних доходів.

Складність для аналізу й полягає в тому, що декларанти мають вказувати або кількість нематеріального активу, або їх ціну. Відповідно, не можемо точно знати, вказували декларанти саме біткоїни або їх вартість у гривні. Якщо розмір «неправомірної вигоди» є важливим для кваліфікації кримінального правопорушення, як оцінити вартість криптовалюти у національній грошовій одиниці. Також чи дійсно у декларанта або держслужбовця є криптовалюта, як це вказано в декларації, — невідомо, і щоб це перевірити, потрібно провести так званий «satoshi-test», тобто переказати з одного електронного гаманця на інший символічну суму, а в криптовалютах це може бути мільйона частина будь-якої криптовалюти.

«Тест сатоші» — це метод підтвердження володіння гаманцем. У світі прийняли тест сатоші як єдиний прийнятний спосіб доказу криптовалюти, тому що це перевірена стратегія для фільтрації продавців, які не готові брати участь у купівлі-продажу біткоїнів. Якщо декларант чи держслужбовець може довести володіння певним гаманцем, то важливо подивитися, коли і як туди потрапила криптовалюта. Уся історія транзакцій у гаманцях є відкритою. Можна розповісти, що ти придбав біткоїни 2009 року, коли він коштував менше цента, а насправді на гаманці валюта з'явилася 2021 року. Однак, за українськими законами, не потрібно вказувати номер гаманця в деклараціях, так само як профільні органи — Держфінмоніторинг чи НАЗК без постанови суду не можуть перевірити гаманець особи. Але допоки ця сфера в Україні лише формується, неможливо дослідити походження криптовалюти на рахунках українських декларантів та службовців. Це пояснюється саме відсутністю чіткого визначення і правового статусу криптовалют, віртуальних грошей в Україні [9, с. 74].

З метою виявлення загроз, які виникають у зв'язку з використанням віртуальних валют, можна визначити такі індикатори ризику, що застосовуються до криптовалют: віртуальний адміністратор валют або компанія з обміну валют, розташована в одній країні, але має рахунки в інших країнах, де вони не мають значної клієнтської бази; рух коштів між собою між банківськими рахунками, що зберігаються різними адміністраторами віртуальної валюти або компаніями з обміну віртуальними валютами, розташованими в різних країнах (може свідчити про просторову активність, оскільки вона не відповідає бізнес-моделі); обсяг і частота здійснення касових операцій (іноді структурованих нижче порогу звітності), проведених власником віртуальної валютної адміністрації чи віртуальної компанії обміну валют, не мають економічного сенсу; застосування засобів контролю для транзакцій з віртуальними валютами може допомогти запобігти порушенням у цьому напрямі [3, с. 27].

Висока капіталізація ринку криптовалют збільшує кількість їх користувачів та розширює сферу застосування цих валют у розрахунках на міжнародному рівні. Дискусійним є питання щодо ефективного прогнозування курсів і надійності інвестицій у криптовалюту. Проте безперечним є той факт, що криптовалюти і блокчейнова система, їх функціонування кардинально змінюють систему фінансового регулювання національних економік і з часом можуть ліквідувати виняткову монополію держави у сфері монетарного регулювання.

Криптовалюти набувають масового транснаціонального характеру використання, добре інтегровані з офіційними фінансовими інструментами — електронними гаманцями, банківськими рахунками та картами. Окремої уваги заслуговують механізми створення ефективного законодавчого і правового поля для регулювання функціонування ринку криптовалют та імплементації кращих світових практик регулювання, а також визначення податкового статусу цих валют.

Висновки. Криптовалюта може бути використана як засіб легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, через свою характеристику анонімності та прозорості. Проте варто зауважити, що це незаконна діяльність і суперечить законам багатьох країн. Крім того, все більше правоохоронних органів розробляють методи інструментів для виявлення та протидії такій фінансовій злочинності. Розкриття корупційних схем із використанням криптовалют потребує спеціальних навичок від правоохоронців. Для відстеження транзакцій криптовалют потрібно більше часу й особливих знань про фінансові системи. З огляду на той факт, що віртуальні активи існують лише у віртуальній сфері, важко застосовувати положення традиційного кримінального права в цьому контексті. Віртуальна валюта є високотехнологічним елементом грошового обігу, що має багато загроз для національних економік держав. Надзвичайно важливим є забезпечення нормативно-правового регулювання віртуальних валют і підвищення ефективності механізму протидії легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом. На жаль, криптовалюта дає можливість злочинцям легалізувати свої доходи, обійшовши стандартні процедури боротьби з відмиванням грошей. Наприклад, відправляючи криптовалюту з однієї криптовалютної адреси на іншу, злочинці можуть змішувати гроші, щоб ускладнити відстеження. Щоб запобігти легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом через криптовалюту, уряди повинні бути більш проникливими в технологію та регулювання її використання. Також компанії можуть продовжувати розробляти спеціальні технології затвердження і перевірки особистості, щоб ускладнити намагання злочинців, які хочуть скористатися криптовалютою для легалізації злочинних доходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 14.10.2014 № 361-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення: 24.10.2023).
2. Про затвердження Типологій легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення у 2017 році : наказ Державної служби фінансового моніторингу України від 22 грудня 2017 року № 186. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/FN039351> (дата звернення: 24.10.2023).
3. Типологічні дослідження Державної служби фінансового моніторингу України за 2017 рік К., 2018. 148, [25–27] с. URL : https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/books/Typologia_2017_ukr.pdf (дата звернення: 25.10.2023).
4. Ризики використання готівки. Державна служба фінансового моніторингу. 2017. 69 с. URL : <https://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/> https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/411/%D0%A2%D0%B8%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%20%D0%94%D0%A1%D0%A4%D0%9C%D0%A3/2017%2012%2028_Tipolog_2017_gotivka.pdf (дата звернення: 25.10.2023).
5. Юридична газета : всеукраїнське професійне юридичне видання / онлайн. 2020. 1 вересня. URL : <https://yur-gazeta.com/golovna/ukrayina--1-u-sviti-z-vikoristannya-kriptoalyut--mincifri.html> (дата звернення: 24.10.2023).
6. Богомазова В. В. Криптовалюта як специфічний фінансовий інструмент. Сучасні проблеми економіки та фінансів. URL : https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/31719/SPEF_2018_28.pdf?sequence=1 (дата звернення: 25.10.2023).
7. Типологічне дослідження відмивання доходів від податкових злочинів : затверджено наказом Державної служби фінансового моніторингу України від 21.12.2020 № 122. Київ, 2021. URL : https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/411/%D0%A2%D0%B8%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%20%D0%94%D0%A1%D0%A4%D0%9C%D0%A3/Typology_2020_bookUA.pdf (дата звернення: 25.10.2023).
8. Рисін В. В. Правовий статус криптовалюти як фінансового інструменту. Ефективна економіка : електронне наукове фахове видання. 2018. № 11. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/9.pdf (дата звернення: 25.10.2023).
9. Черевко К. О. Криптовалюта як предмет відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом. Протидія корупції: правове регулювання і практичний досвід : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 3 грудня 2021 р. Харків : ХНУВС, 2021. С. 72–75.

REFERENCES

1. Pro zapobigannya ta protudiyu legalizacii (vidmuvannyyu) dohodiv, oderjanuh zlochunnum shlyahom, finansuvannyyu terorizmu ta finansuvannyyu rozpovsyudjennyya zbroi masovogo znushennyya : Zakon Ukrainu vid 14.10.2014, № 361-IX [On the prevention and countermeasures against the legalization (laundering) of criminal proceeds, the financing of terrorism, and the financing of the proliferation of weapons of mass destruction. Law of Ukraine]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> [in Ukrainian] (2023/10/24).
2. Pro zatverdjenyya Tupologii legalizacii (vidmuvannyyu) dohodiv, oderjanuh zlochunnum shlyahom, finansuvannyyu terorizmu ta finansuvannyyu rozpovsyudjennyya zbroi masovogo znushennyya [On the approval of the Typologies of legalization (laundering) of proceeds obtained through crime, financing of terrorism and financing of the proliferation of weapons of mass destruction in 2017 dated December 22, 2017 № 186]. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/FN039351> [in Ukrainian] (10/24/2023).
3. Tupologichni doslidjennyya Derjavnoi slujbu finansovogo monitorungu Ukrainu za 2017 rik [Typological studies of the State Financial Monitoring Service of Ukraine for 2017]. K., 2018. 148, [25–27] p. URL : https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/books/Typologia_2017_ukr.pdf [in Ukrainian] (10/24/2023).
4. Ruzuku vukorustannyya gotivku [Risks of using cash. State Financial Monitoring Service]. 2017. 69 p. URL : <https://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/> https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/411/%D0%A2%D0%B8%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%20%D0%94%D0%A1%D0%A4%D0%9C%D0%A3/2017%2012%2028_Tipolog_2017_gotivka.pdf [in Ukrainian] (10/24/2023).
5. All-Ukrainian professional legal publication Legal newspaper online from 01.09.2020. URL : <https://yur-gazeta.com/golovna/ukrayina--1-u-sviti-z-vikoristannya-kriptoalyut--mincifri.html> [in Ukrainian] (10/24/2023).
6. Bogomazova V. V. Kriptoalyuta yak specefichnui finansovui instrument [Cryptocurrency as a specific financial instrument]. Suchasni problem ekonomiku ta finansiv [Modern problems of economy and finance]. URL : https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/31719/SPEF_2018_28.pdf?sequence=1 [in Ukrainian] (10/25/2023).

7. Tupologichne doslidjennya vidmuvannyu dohodiv vid podatkovuh zlochuniv [Typological study of money laundering from tax crimes] : the Order of the State Financial Monitoring Service of Ukraine dated 12.21.2020 No. 122 was approved. Kyiv. 2021. URL : https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/411/%D0%A2%D0%B8%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%20%D0%94%D0%A1%D0%A4%D0%9C%D0%A3/Typology_2020_bookUA.pdf [in Ukrainian] (10/25/2023).

8. Rysin V. V. Pravovui status krupovalyutu yak finansovogo instrumentu. [The legal status of cryptocurrency as a financial instrument]. Efficient Economy : electronic scientific publication. 2018. No. 11. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/9.pdf [in Ukrainian] (10/25/2023).

9. Cherevko K. O. Krupovalyuta yak perdmiet vidmuvannyu dohodiv, oderjanuh zlochunnum shlyahom. [Cryptocurrency as a subject for laundering proceeds of crime]. Anti-corruption: legal regulation and practical experience : coll. materials of the International science and practice conf, Kharkov, December 3, 2021. Kharkiv : KhNUVS, 2021. P. 72–75 [in Ukrainian].

M. M. Fridman-Kozachenko, L. V. Omelchuk. CRYPTOCURRENCY AS A MEANS OF LEGALIZING INCOME OBTAINED BY CRIMINAL WAYS

The article is devoted to the issues of definition and analysis of virtual currency for the legalization of income obtained through criminal means. The most common methods of legalization of income obtained through criminal means are analyzed. The relevance of the chosen topic is influenced by both the rapid development of technologies and the complexity of combating and preventing crime in this area, which is determined by the technical features of these processes. This contributes to the increase of crimes involving the use of cryptocurrencies, in particular crimes involving the legalization of illegally obtained funds.

The current legislative and regulatory acts, implementation and carrying out of calculations in virtual currencies were analyzed. There is an increase in the number of transactions concluded with virtual currencies, but there is still no unified approach to the legal regulation of virtual assets in the state. The high capitalization of the crypto-currency market increases the number of their users and expands the scope of application of these currencies in calculations at the international level.

The trends regarding the popularization of the use of virtual currencies in illegal financial schemes aimed at the legalization of income obtained through criminal means, in the vast majority of which are received in cash form, are indicated.

Key words: virtual currency, cryptocurrency, money laundering, legalization of income.